

УДК: 341.241.8  
Biblid 1451-3188, 16 (2017)  
Год XVI, бр. 61-62, стр. 224–236  
Изворни научни рад

## ЦЕНА ИЗ УГОВОРА У МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ

*Проф. др Ђорђе ПАВЛОВИЋ<sup>1</sup>*

*Abstract:* In the paper is analysed the obligation of paying the purchase price in the contracts for the international sale of goods. The basic obligation of a buyer in the contracts for the international sale of goods is to pay the price and to take over the goods. The delivery of the goods is a subject of seller's obligations. In the contracts for the international sale of goods the buyer also assumes other obligations such as, for example, the inspection of goods, the notification of non-performance to the seller, taking measures to preserve the goods in the case of contract termination when the buyer intends to return the goods to the seller, the possibility of requesting the replacement goods in the case of termination, and the like. Special attention in this work is dedicated to the EU Convention on Contract for the International Sale of goods relating to the obligation to undertake preparatory work by the customer in order to facilitate the execution of payment and business (legal) consequences in case of failure to meet these obligations. This issue applies also to the Serbia-EU accession negotiations under Chapter 30 of the negotiating framework.

*Key words:* European Union, price of contracts, international sales, paying, obligation.

### 1) СВРХА

Обавеза исплате цене из уговора подразумева обавезу купца да исплати уговорену суму средстава по договореној цени за преузимање робе која је и предмет уговорне обавезе продавца. Низ значајних питања покреће ова обавеза као што су, на пример: 1) предузимање мера од стране купца потребних да се омогући извршење плаћања; 2) одређење цене кад она није изричито или пређутно уговорена; 3) место и време исплате цене. У случају повреде ове уговорене обавезе купца, продавац, поред употребе других правних средстава, може и раскинути уговор под одређеним условима. Оцена испуњености тих услова, односно утврђење цене, у ком случају и у којој мери повреда обавезе исплате по уговореној цени од стране купца даје право

---

<sup>1</sup> Висока пословна школа струковних студија, Ваљево. Е-маил: djordje.pavlovic@vipos.edu.rs

продавцу на раскид уговора, представља једно од питања која су од кључног значаја у пракси пословног промета, односно међународне продаје. Правна средства продавца, у случају повреде уговора од стране купца, предвиђена су посебним члановима Конвенције (чл. 61–65). Према њима у случају повреде обавезе исплате цене од стране купца (или било које друге обавезе коју и купац има на основу уговора или Конвенције), продавац може захтевати испуњење уговора (исплату цене), изјавити да раскида уговор, ако су испуњени услови за раскид, а у сваком случају има право да захтева надокнаду штете. Продавац може одредити купцу додатни рок разумне дужине за испуњење његових обавеза. Ипак, уколико продавац не прими обавештење од купца да неће извршити своје обавезе, у тако одређеном року, продавац не може до истека тог рока да се користи било којим другим средствима предвиђеним за случај повреде уговора. Продавац, међутим, не губи због тога право да услед доцње купца захтева накнаду штете. Оцена постојања битне повреде уговора у сваком конкретном случају је врло деликатно питање коме се мора приступити са посебном пажњом. У пракси пословног промета, уговорна страна која намерава да раскине уговор често не може бити сигурна да ли конкретно непоштовање уговорне обавезе представља битну повреду уговора и даје право на његов раскид без остављања битне повреде уговора и даје право на његов раскид без остављања накнадног рока. Стриктним тумачењем члана 54 Конвенције долази се до закључка да Конвенција обавезује искључиво купца на поштовање ових прописа, што би значило да, уколико уговором о томе није ништа предвиђено, ова обавеза лежи само на купцу. Ипак, уколико у земљи продавца постоје одређена посебна правила у погледу трансакција плаћања, продавац ће бити обавезан да у том погледу сарађује са купцем, како би омогућио испуњење обавезе исплате цене. Као и у случају обавезе сарадње са купцем у погледу уговором предвиђених мера плаћања, ова обавеза продавца постоји и онда кад није изричито предвиђена уговором. Она проистиче из принципа савесности и поштења, одговарајућих обичаја, односно праксе успостављене између страна, као и општих принципа облигационог права. С друге стране, имајући у виду отварања укупно 35 поглавља у процесу приступања Србије чланству у Европској унији, поглавље 30 у оквиру овог процеса (Економски односи са иностранством) углавном је било третирано као „техничко“ питање, те стога лако за затварање.<sup>2</sup> Међутим, у случају Србије ово поглавље се односи и на економске аспекте сарадње са појединим трећим земљама међу којима су, свакако, најзначајније Русија и Кина. Такође треба имати у виду да Србија, за разлику од других земаља које су приступиле ЕУ, још увек није постала члан Светске трговинске организације.

<sup>2</sup> Увод у преговоре Србије са ЕУ у оквиру Поглавља 30, ISAIC и Центар за европске политике, Београд, 2014, стр. 6.

## 2) МЕРЕ ЕУ

Један од најажнијих извора права међународне продаје је Бечка конвенција из 1980 године, односно Конвенције УН о уговорима о међународној продаји робе.<sup>3</sup> Бечка конвенција детаљно регулише обавезу исплате цене, обухватајући све значајне аспекте ове обавезе, почев од припремних радњи потребних за омогућавање плаћања, преко питања одређења цене кад она уговором није одређена, па до места и времена исплате. Ипак, Конвенција даје преимућство аутономији воље, највећи број њених правила је диспозитивне природе и она се примењују кад стране уговором нису друкчије предвиделе. Европска унија још је 1999. усвојила, у односу на ову проблематику, неколико директива међу којима су значајне: Директива 1999 /44/ЕЦ о одређеним аспектима продаје потрошачке робе и гаранцијама за робу (1999) и Директива 93/13/ЕЕЦ о непоштеним одредбама у уговорима са потрошачима. Потом, Директива бр. 87/102 о потрошачким кредитима са изменама. Осим тога, и мере Европске уније извршном Директивом бр. 98/88, Директива бр. 85/577 о хармонизацији закона који се тичу заштите потрошача у односу на уговоре закључене ван пословних просторија, Директива бр. 90/314 о пакет аранжманима за путовања, одмор и туристичке обиласке, Директива бр. 94/47 о заштити потрошача у погледу одређених аспеката уговора који се односе на куповину права на коришћење непокретности. Тренутно је на снази једанаест директива и седам уредби којима се штите економски интереси потрошача и непокретности на основу тајм шеринга, Директива бр. 97/7 о заштити потрошача у односу на уговоре закључене између одсутних лица итд. Сврха прве мере (Директиве бр.1999/44) јесте уједначавање закона и подзаконских аката држава чланица који се тичу појединих аспеката купопродаје робе и гаранција које се дају уз робу. Њоме су предвиђена одређена униформна правила о одговорности продавца за материјалне недостатке на роби, правима потрошача и гаранцијама за робу која важе без обзира на то у којој држави уговорници је роба купљена. Сврха друге мере (Директиве бр. 93/24) јесте уједначавање закона и подзаконских аката држава чланица које се односе на непоштене одредбе у уговорима закљученим између професионалног трговца и потрошача. Циљ Директиве је да се такве одредбе елиминишу из уговора. Октобра 2011. године Савет министара ЕУ усвојио је нову директиву о заштити потрошача у Европској унији. Директива 2011/83 мења амандманима већ постојеће сродне директиве (Директива 97/7, Директива 85/577, Директива 1999/44 и Директива 93/13) и јача права потрошача, посебно у областима везним за дигиталну куповину. Државе чланице ЕУ имале су рок да до 13. јуна 2014. године почну да примењују правила из директиве путем својих националних закона. Јуна 2011. године Европски парламент усвојио је

<sup>3</sup> UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna, 1980.

огромном већином предлог Европске комисије изнет још октобра 2008. године о десет праваца јаче заштите потрошача у „*on line*“ куповинама. Овај документ је постао део Директиве 2011/83. Директива 2011/83 има пет делова (глава). Прва глава садржи дефиниције као што су „потрошач“, „трговац“, „роба“, „уговор о продаји робе“, „уговор о пружању услуга“... Поред тога у овом делу директиве обезбеђује се скуп општих заједничких правила која се примењују у свим државама чланицама, али уз могућност одступања од општих правила у неколико специфичних случајева. Друга глава садржи минимум основних информација које морају бити обезбеђене од стране трговаца пре закључења уговора. Директивом 2011/83 предвиђено је да државе чланице могу да додају обавезне информације које трговац мора да обезбеди пре закључење уговора, путем својих националних закона. Глава три регулише заштиту потрошача у случајевима закључења дистанционих уговора и „*off premises*“ уговора. У овој глави регулисани су захтеви који се тичу информисања потрошача као и права на раскид уговора. Појам дистанционих уговора јесте познат из Директиве 2000/31 (тачније из директива на чију дефиницију се позива Директива 2000/31), док су „*off premises*“ уговори дефинисани као уговори између трговца и потрошача закључени уз истовремену физичку присутност обе уговорне стране ван просторија трговца. Такође, ова врста уговора бива закључена уколико је понуду за закључење уговора дао потрошач, и при томе уговор је закључен у просторијама трговца, али путем средстава дистанционих комуникација. Поред тога под овом врстом уговора подразумевају се и закључени уговори током екскурзија организованих од стране трговца у циљу промоција продаја роба и услуга. Глава четири Директиве 2011/83 регулише правила о испоруци робе и преласку ризика са трговца на потрошача. Такође, ова глава садржи и правила која важе за све врсте потрошачких уговора. Та правила се тичу трошкова за коришћење средстава плаћања (нпр. кредитна или дебитна картица), коришћење хотлајн телефонских услуга, додатних трошкова за закључење уговора итд. На крају, глава пет Директиве садржи опште одредбе које се тичу усвајања правила кроз национална законодавства. Узимајући у обзир препоруке Европске комисије, које је усвојио Европски парламент и које су усвојене новом директивом, десет основних прокламованих предности за потрошаче који закључују уговоре у онлајн окружењу јесу следећа: 1) елиминисање бројних скривених трошкова на Интернету; 2) повећање транспарентности тржишта; 3) забрана „*pre-ticked boxes*“ на сајтовима; 4) Рок од 14 дана за раскид уговора; 5) право на повраћај купопродајне цене, 6) увођење европског формулара за раскид уговора; 7) елиминисање доплате за коришћење кредитних картица и *hot line* телефона; 8) јасније информације ко плаћа повраћај робе; 9) боља заштита потрошача код куповине „дигиталног садржаја“; и 10) заједничка правила за привредне субјекте у циљу лакшег трговања на територији целе Европске уније.

### **3) САДРЖАЈ**

У Бечкој конвенцији садржана су правила конвенције о обавези исплате цене. Обавеза купца на исплату уговорене цене предвиђена је члановима од 54. до 60. акта. Конвенција, на првом месту, упућује на предузимање припремних мера потребних да се омогући извршење плаћања, по члану 54 Конвенције. Потом, Конвенција предвиђа правило о одређењу цене кад уговором она није одређена, по члану 55 исте. Према овом члану, кад је уговор пуноправно закључен, а цена за продату робу није у уговору ни изричито ни прећутно одређена, нити у њему има одредби на основу којих би се могла утврдити, у одсуству супротне индикације, сматраће се да су уговорне стране прећутно пристале на цену која се у тренутку закључења уговора редовно наплаћивала у односној трговачкој струци за такву робу продату под сличним околностима. Поред тога, уколико је цена утврђена према тежини робе, за одређење цене се у случају сумњивости узима нето тежина (по члану 56 Конвенције). Место исплате цене по правилу одређују саме уговорне стране, а у недостатку уговорне одредбе о томе према Конвенцији купац је дужан да плати продавцу у седишту продавца или, ако се исплата има извршити уз предају робе или докумената – у месту продаје. Конвенција изричито предвиђа да продавац сноси свако повећање трошкова везано за плаћање до кога је дошло до промене његовог седишта после закључења уговора. Кад је у питању обавеза исплате цене, непредузимањем уговором предвиђених припремних радњи плаћања од стране купца представљају битну повреду уговора само уколико оно продавца суштински лишава користи коју је он од уговора очекивао, те уколико је тога био свестан конкретан купац или, применом одговарајућег стандарда, разумно лице истих својстава и у истим околностима као купац. У погледу времена исплате цене, ако то време није уговором предвиђено, према Конвенцији купац је дужан да цену исплати кад продавац, у складу са уговором и Конвенцијом, стави купцу на располагање било робу било документе на основу којих се робом може располагати. Продавац може условити продају робе или докумената плаћањем цене. Ако је уговором предвиђен превоз робе, продавац може отпремити робу под условом да роба или документи на основу којих се може робом располагати неће бити предати купцу док не исплати цену. Купац није дужан да исплати уговорену цену пре него што је имао могућност да робу прегледа, осим ако начини испоруке или плаћања са којима су се стране сагласиле искључују такву могућност. Најзад, ако је дан плаћања одређен уговором, или се на основу уговора или Конвенције може одредити, купац је обавезан да исплати цену тог дана, без потребе да продавац постави неки захтев или учини неке друге формалности. Продавац има право да изјави да раскида уговор ако неиспуњење обавезе купца представља битну повреду уговора (члан 25). С друге стране, ако повреда обавезе од стране купца не испуњава постојање битне повреде уговора, продавац може изјавити да раскида уговор ако купац ни у додатном року који

му је одредио продавац, није испунио своју обавезу или је изјавио да то неће учинити у тако одређеном року. Конвенција, осим тога, ограничава могућност раскида уговора од стране продавца у случају кад је купац платио цену, утврђујући критеријуме временске природе који морају бити испуњени да би продавац могао раскинути уговор. У погледу ових критеријума у доктрини се истиче, основано, да су сувише колоквијални и због тога тешки за примену.<sup>4</sup> Мерећи формалности које омогућавају извршење, плаћања се деле у две велике групе: уопштене и мере предвиђене уговором.

### **Уопштене мере**

Обавеза исплате цене, поред самог акта исплате, често подразумева и предузимање одговарајућих припремних радњи од стране купца којима се омогућава извршење плаћања (стога Конвенција проширује обавезу исплате цене изричитим предвиђањем да је купац дужан да предузме мере и испуни формалности предвиђене уговором или одговарајућим законом и прописима, да би се омогућило извршење плаћања). Купац је, према томе, обавезан да предузме све оне радње које су неопходне да омогуће продавцу да прими исплату цене.

### **Мере предвиђене уговором**

У претходне мере спада отварање документарног акредитива или обезбеђење банкарске гаранције, а ове и сличне мере обавезују купца само ако су уговором предвиђене (диспозитивна норма управљена на пооштравање уговором преузетих обавеза). Документациони акредитив и банкарска гаранција наведени су у контексту овог правила као пример.<sup>5</sup> То значи да ће купац наведене мере предузети зато што су оне уговором биле предвиђене, а не зато што их на то обавезују правила Конвенције. Из тих разлога многи аутори су изразили сумњу у погледу неопходности њиховог уношења у текст Конвенције.<sup>6</sup> У том смислу потребно је поћи од правила Конвенције према коме продавац може одредити купцу накнадни рок разумне дужине за извршење његових обавеза. Уколико купац не испуни обавезу исплате ни у овом накнадном року, или изјави да то неће учинити, продавац може изјавити да

---

<sup>4</sup> G. Hager, Art.64 in: P. Schlechtriem, *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods* (CISG), Clarendon Press, Oxford, 1998, p. 452.

<sup>5</sup> Official Records of the UN Conference on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna 10 March – 11 April, Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meeting and of the Meeting of the Main Conference, New York, ONU, 1981, p. 45.

<sup>6</sup> V. Heuze, *La vente internationale de marchandises Droit uniforme Traite de contrats sous la direction de Jacques Chestin*, Paris, 2000.

раскида уговор. Према томе, ако продавац остави купцу накнадни рок за предузимање мера потребних за исплату, као што је на пример отварање документационог акредитива до одређеног датума, он може раскинути уговор тек по безуспешном протеклу тог рока, тј. уколико купац своју обавезу не испуни ни у накнадном року или ако изјави да то неће учинити. С друге стране, продавац може раскинути уговор без остављања накнадног рока само уколико конкретно неиспуњење обавезе, од стране купца, представља битну повреду уговора.<sup>7</sup> Постојање битне повреде уговора зависи, пре свега, од значаја који је извршење конкретне обавезе имала за страну која је обавезу претрпела. Да би конкретно неиспуњење обавезе представљало битну повреду уговора, потребно је најпре да је у питању таква повреда која једну страну суштински лишава користи коју би она од уговора оправдано очекивала, те да због тога она губи интерес за извршење уговора, а затим да такву последицу није предвидела друга страна, нити би је предвидело разумно лице истих својстава у истим околностима<sup>8</sup>. У погледу питања да ли и под којим условима пропуштање купца да отвори документарни акредитив уговореног датума представља битну повреду уговора у судској и арбитражној пракси, испољени су различити ставови. Посматрајући у светлу права продавца да раскине уговор због пропуштања купца да у уговореном року отвори акредитив, то значи да би продавац, да би раскинуо уговор без остављања накнадног рока, пре свега мора доказати да је отварање акредитива одређеног датума за њега било од суштинског значаја. Ту чињеницу у пракси је тешко утврдити, осим ако је то уговором изричито предвиђено (фиксни уговор), односно, ако на такав закључак очигледно не упућују природа посла или околности случаја.<sup>9</sup> Најзад, потребно је констатовати да продавац, са своје стране, треба да сарађује са купцем у мери која је неопходна да се омогући уредно испуњење обавезе исплате цене. Ова обавеза продавца не мора бити уговором изричито предвиђена јер је заснована на начелу суверености и поштења, одговарајућим обичајима односно пракси установљеној између уговорних страна, као и општим принципима облигационог права.

---

<sup>7</sup> Према Конвенцији, повреда уговора коју чини једна страна сматраће се битном ако се њиме проузрокује таква штета другој страни која је суштински лишава оног што је оправдано очекивала од уговора, изузев ако такву последицу није предвидела страна која чини повреду, нити би је предвидело разумно лице истих својстава у истим околностима.

<sup>8</sup> Ј. Перовић, Битна повреда уговора – Међународна продаја робе, Правни факултет, 2004, Београд.

<sup>9</sup> Ј. Перовић, Обавеза исплате цене из уговора о међународној продаји, Правни живот, бр. 12/2008, стр. 177-187.

## Формалности јавно-правног карактера

За разлику од уговором предвиђених мера везаних за исплату цене, као што је документарни акредитив или банкарска гаранција, формалности које се односе на плаћање по правилу су јавно-правног карактера и обавеза њиховог поштовања не представља резултат сагласне воље уговорних страна већ је наметнута прописима императивне природе. Те формалности се могу односити на прописе у погледу међународних плаћања, прибављање различитих дозвола надлежних органа.<sup>10</sup>

## Предузимање припремних радњи улази у обавезу исплате цене

Обавеза купца је да обави припремне радње и то представља саставни део обавезе исплате цене. Стога, пропуштање купца да ове радње предузме представља повреду уговора (*anticipatory breach*) предвиђену конкретним члановима Конвенције. Управо та правила о антиципативној повреди уговора односе се на будућу, претпостављену повреду уговора, односно повреду која још није учињена, услед чега је друга страна, под одређеним условима, овлашћена да одложи испуњење сопствених обавеза или да раскине уговор. Насупрот томе, купчево пропуштање да предузме радње предвиђене конкретним члановима Конвенције (нпр. да отвори документарни акредитив) представља учињену повреду уговора из тих разлога, у том случају продавцу стоје на располагању правна средства Конвенције предвиђена за повреду обавезе исплате цене, а не оне које се односе на антиципативну повреду уговора.<sup>11</sup> Као кључни правни основ за раскид уговора Конвенција предвиђа битну повреду уговора, чије се одређење, увођењем критеријума суштинске штете и критеријума предвидљивости штете, показује сложеним, што може довести до тешкоћа и неизвесности приликом његове примене у пракси. Основни проблем огледа се у чињеници да уговорна страна, која намерава да раскине уговор, често није сигурна да ли је конкретна повреда уговора таква да *per se* представља битну повреду уговора. Ситуација је лакша онда кад је значај испуњења одређене обавезе изричито предвиђен уговором или кад он очигледно произилази из природе посла, односно околности случаја. Уколико то, међутим, није случај страна која раскида уговор, позивајући се на битну повреду уговора, често је изложена ризику неоснованог раскида. У циљу избегавања таквог ризика, кад је у питању обавеза исплате цене, уколико

<sup>10</sup> На пример, везане за трансфер новца, трансакције у иностраној валути, евентуално обавезу регистрације уговора код надлежних органа и слично.

<sup>11</sup> J.O. Honnold, *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention de Vienne*, Klower Law International, 1999.

продавац у конкретном случају није сигуран да су испуњени услови за постојање битне повреде уговора, требало би, увек кад је разумно и објективно могуће, да остави купцу накнадни примеран рок за испуњење обавезе, па тек у случају његовог неуспешног протекла да изјави да раскида уговор. Директивом се такође регулишу права потрошача у случају куповине производа са недостатком и услове под којима потрошач може вршити та права. Средства која му стоје на располагању слична су онима којима располаже купац у случају повреде уговора од стране продавца на основу КУМП. Државе уговорнице могу да предвиде да потрошач, уколико жели да користи своја права, мора обавестити продавца о недостатку саобразности у року од два месеца од дана од када је открио недостатак саобразности. Након што обавести продавца о несаобразности, потрошач има право да захтева да се роба поправи или бесплатно замени у разумном року и без посебних непогодности за њега. Ако није могуће извршити поправку или замену или ако би то било несразмерно скупо, или ако је продавац пропустио да исправи недостатак саобразности у разумном року и без посебних непогодности за потрошача, потрошач може захтевати одговарајуће смањење цене. Ако није реч о незнатном недостатку саобразности, купац алтернативно може захтевати да се уговор раскине. Када за недостатак саобразности одговара последњи продавац у ланцу продаје, он има право да користи правна средства против одговорног лица, која су предвиђена у националним правима. Услов за то је да је недостатак саобразности последица чињења или нечињења произвођача, претходног продавца у ланцу продаје или неког другог претходника који је посредовао у продаји.

#### **4) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ**

Дипломатска конференција је 17.02.1983. у Женеви усвојила завршни акт Нацрта UNIDROIT о заступању у међународним уговорима о продаји робе. Нацрт овог споразума је уско повезан са Бечком конвенцијом о међународној продаји робе из 1980. године. Директива 93/75/EGS из области индустријске политике замењена је, у децембру 2009. године, са Директивом 2009/12/ЕС. Директива 2010/30/ЕУ Европског парламента и Савета, која се односи на економске односе са трећим земљама, ступила је на снагу у децембру 2010. године. Посебна директива, која је комплементарна са Директивом о заштити цене из купопродајног уговора на територији ЕУ, усвојена је октобра 2011. године, а Савет министара ЕУ усвојио је нову Директиву о заштити потрошача у Европској унији. Потом, током 2011. године, Директива 2011/83 мења бројним усвојеним амандманима већ постојеће сродне директиве.<sup>12</sup> Државе

---

<sup>12</sup> Директива 97/7, Директива 85/577, Директива 1999/44 и Директива 93/13 Европске комисије и Савета.

чланице ЕУ имале су рок да до 13. јуна 2014. године почну да примењују правила из Директиве путем својих националних закона. Јуна 2011. године Европски парламент усвојио је огромном већином предлог Европске комисије, изнет још октобра 2008. године, о правилима заштите потрошача, првенствено с аспекта цене из уговора. Овај документ постао је део Директиве 2011/83, односно Директива 2011/83.

## **5) ИЗВОРИ**

Hager, G., Art.64 u P. Schlechtriem, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Clanrendon Press, Oxford, 1998.

Heuze, V., La vente internationale de marchandises Droit uniforme Traite de contrats sous la direction de Jacques Chestin, Paris, 2000.

ISAIC и Центар за европске политике, Увод у преговоре Србије са ЕУ у оквиру поглавља 30, Београд, 2014.

Neumayer, K.H., Ming, C., „Convention de wienne aur contrats de vente internationale de marchandises, Commentaire, Lausanne, 1993.

Official Records of the UN Conference on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna 10 March – 11 April, Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meeting and of the Meeting of the Main Conference, New York, ONU, 1981.

Official Records of the UN Conference on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna 10 March – 11 April, Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meeting and of the Meeting of the Main Conference, New York, ONU, 1981.

Schlechtriem, P., Schwenger, I., Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods Second, (English) ed. Oxford University Press, London, 2005.

Перовић, Ј., Битна повреда уговора – Међународна продаја робе, Правни факултет, Београд, 2004.

Перовић, Ј., Обавеза исплате цене из уговора о међународној продаји, *Правни живот*, бр.12/2008.

Уредбе Савета (ЕЦ) br. 428/2009 of 5 May 2009. Интернет: <http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

Уредбе Савета (ЕЦ) br. 428/2009 of 5 Мај 2009. године постављање режима заједнице ради контролисања извоза, трансфера, посредовања и промета артикала двоструке намене, Интернет: <http://eur.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:134:0001:0269:en:PDF>

## **6) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ**

У међународној трговини, цена из закљученог уговора представља један од кључних елемената који се уређује међународним правним нормама. Конвенција представља, до данас, најзначајнији документ усвојен у циљу унификације права међународне продаје.<sup>13</sup> Како Конвенција упућује „на одговарајуће законе и прописе“ поставља се питање који ће правни систем, односно чији ће национални прописи бити релевантни за испуњење обавезе плаћања из конкретног уговора о међународној продаји. Према неким мишљењима овај проблем треба решавати применом правила међународног права<sup>14</sup>. Међутим, према другим мишљењима, одредбу Конвенције о обавези исплате цене треба применити директно у погледу оних националних прописа везаних за плаћање који у конкретном случају морају бити поштовани да би се извршила уговорна обвеза исплате цене<sup>15</sup>. У највећем броју случајева за извршење обавезе плаћања релевантни су прописи земље купца, и он је, пре свега дужан да их поштује, али у исто време и прописе других земаља укључујући и земљу продавца, у оној мери у којој они утичу на испуњење његове обавезе исплате цене. Купац мора, у доброј вери, предузети све објективно могуће мере потребне за испуњење обавезе плаћања и не може истицати своје пропуштање да их предузме као разлог за ослобађање од одговорности. Како би Србија успешно приступила отварању поглавља и преговорима, веома је значајно да постоји јасна идеја о негативним последицама, али и позитивним странама усвајања и спровођења правног оквира ЕУ. Стога је веома важно да се испитају све релевантне правне одредбе ЕУ, услови које она поставља, као и утицај који ће на Србију оставити однос ЕУ и њених стратешких трговинских партнера ван оквира уније (ЕУ 28). Поглавље 30, пре свега, обухвата општа европска трговинска питања као што су трговина и трговински споразуми са трећим државама који у великој мери проистичу из међународних споразума (нпр. као што је случај са Светском трговинском организацијом). Затим, у делу који се односи на развојну политику, поглавље се бави односима са међународним организацијама у форми међународне развојне сарадње и хуманитарне помоћи. Стога, један од захтева је и да се докаже одговарајући капацитет који би држава чланица требало да поседује, а који је неопходан за проактивно учешће у стварању практичних политика и њиховом спровођењу у сложеној европској „арени“. У ситуацији када и како је Европска унија систем у коме су хоризонталне мере

<sup>13</sup> Schlechtriem, P, Schwenzer, I., Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods Second, (English) ed. Oxford University Press, London, 2005.

<sup>14</sup> Neumayer, K.H., Ming, C., „Convention de wienne aur contrats de vente internationale de marchandises, Commentaire, Lausanne, 1993.

<sup>15</sup> Ibid.

основа скоро сваког законодавног акта, поглавље 30 не представља никакав изузетак. Као што је претходно наведено, оно је уско повезано са осталим поглављима, и то на исти начин као што су све практичне политике ЕУ међусобно повезане, баш због њиховог хоризонталног утицаја. Питања економских односа са иностранством и трговинске политике су у блиској вези са практичним политикама и законодавним оквиром по којима функционише јединствено тржиште (слободан промет робе, услуга и капитала), као и оквиром које се тиче царинске уније ЕУ, државне помоћи и политике о конкуренцији. Роба двоструке намене, како је дефинисано од стране ЕУ, представља “робу, софтвер и технологију која се обично користи у цивилне сврхе, али која може имати војну примену, или може допринети ширењу оружја за масовно уништење (оМУ).” С обзиром на то да велики део робе извезене из ЕУ потпада под ту категорију контролни режим, постављен од стране ЕУ, има за циљ да унапреди привреду, посебно онај део који се заснива на истраживањима и развоју, што омогућава иновативност и конкурентност. Режим контроле извоза ЕУ представља једну регулисану, обавезујућу и директно примењиву Регулативу (ЕС) бр. 428/2009.<sup>5</sup> Уредба утврђује контролна правила, укључујући и контролну листу и усаглашену политику спровођења.<sup>16</sup> Међутим, у сваком случају, битно је нагласити да државе чланице и даље морају да предузму узајамне мере, како би осигурале правилно спровођење одредби Регулативе, посебно када су у питању прекршаји и казне које се примењују. ЕУ је објавила и ажурирала листу националних мера.<sup>17</sup> С друге стране, када се разматра правни оквир ЕУ у области трговине, битно је нагласити поједине аспекте у којима ЕУ игра пресудну регулаторну улогу, као што је у случају контроле робе двоструке намене. Роба двоструке намене, како је дефинисано од стране ЕУ, представља “робу, софтвер и технологију која се обично користи у цивилне сврхе, али која може имати војну примену, или може допринети ширењу оружја за масовно уништење (оМУ).”<sup>18</sup> С обзиром на то да велики део робе извезене из ЕУ потпада под ту категорију контролни режим, постављен од стране ЕУ, има за циљ да унапреди привреду, посебно онај део који се заснива на истраживањима и развоју, што омогућава иновативност и конкурентност.

---

<sup>16</sup> Уредбе Савета (ЕС) br. 428/2009 of 5 Мај 2009. године постављање режима заједнице ради контролисања извоза, трансфера, посредовања и промета артикала двоструке намене, Интернет: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:134:0001:0269:en:PDF>

<sup>17</sup> За више информација о националним мерама држава чланица можете погледати: Службени лист Европске уније [http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/march/tradoc\\_149187.pdf](http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/march/tradoc_149187.pdf)

<sup>18</sup> Европска комисија, Интернет: <http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

Режим контроле извоза ЕУ представља једну регулисану, обавезујућу и директно примењиву Регулативу (ЕС) бр. 428/2009. Уредба утврђује контролна правила, укључујући и контролну листу и усаглашену политику спровођења. У сваком случају, битно је нагласити да државе чланице и даље морају да предузму узајамне мере како би осигурале правилно спровођење одредби Регулативе, посебно када су у питању прекршаји и казне које се примењују. ЕУ је објавила и ажурирала листу националних мера.<sup>19</sup> Међутим, када је у питању преговарачки процес, правни оквир из поглавља 30 већином се састоји од директно примењивих правних одредби ЕУ које проистичу не само из њених мултилатералних и билатералних обавеза у области трговине, већ и из великог броја појединачних трговинских мера. Међутим, неке директиве које се тичу извозних кредита и робе двоструке намене нису директно примењиве и изискују да буду инкорпориране и у национално законодавство. Од држава кандидата се очекује не само да постепено ускладе своје политике усмерене ка трећим државама, већ и да ускладе своје позиције у оквиру међународних организација. Исто важи и за политике, праксу и позиције прихваћене на нивоу ЕУ и у другим државама чланицама.

---

<sup>19</sup> Интернет: [http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/march/tradoc\\_149187.pdf](http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/march/tradoc_149187.pdf)